

D ̣oan

Tác Giả: Nguy ̣n Gia Th ̣ng (Bruxelles)
Thứ Ba, 18 Tháng 10 Năm 2011 04:58

“...Hi ̣n t ̣ng c ̣ ch ̣p trong sai l ̣m c ̣ng gi ̣n t ̣p d ̣n đ ̣n d ̣oan. Đây là m ̣t lo ̣i suy lu ̣n đ ̣ tìm nh ̣ng d ̣ ki ̣n xác minh quan đ ̣m c ̣a mình đ ̣ c ̣ ph ̣n bác th ̣c t ̣ hi ̣n hi ̣n...”

Khi b ̣n thông dong d ̣o ch ̣i trên cánh đ ̣ng v ̣i ng ̣i yêu c ̣a mình, b ̣n hít th ̣ không khí đ ̣ng áng t ̣i mát. D ̣i b ̣u tr ̣i xanh bi ̣c, b ̣n thích thú l ̣n mình trên c ̣ và ng ̣m nhìn nh ̣ng áng mây bay thay hình đ ̣i đ ̣ng. B ̣n nhìn th ̣y đ ̣ th ̣ hình dáng trong đám mây và b ̣n đang vô tình th ̣c hi ̣n ̣o quan (apophenia) mà b ̣n không bi ̣t. B ̣i vì m ̣t đám mây, nó mu ̣n hình v ̣n tr ̣ng, nó không gi ̣ng cái gì c ̣. B ̣n mu ̣n cho đám mây b ̣t c ̣ hình thù nào b ̣n mu ̣n và nó ch ̣ng có b ̣t k ̣ m ̣t ý nghĩa nào ngoài trí t ̣ng t ̣ng c ̣a b ̣n.

Óc con ng ̣i luôn luôn làm vi ̣c đ ̣ phân lo ̣i nh ̣ng thông tin mà nó nh ̣n đ ̣c qua ng ̣ giác. Nh ̣ng chuy ̣n x ̣ y g ̣i ra khi óc không nh ̣n đ ̣c thông tin n ̣a ho ̣c nh ̣n nh ̣ng thông tin ch ̣ng có ý nghĩa gì c ̣ ? Óc con ng ̣i có kh ̣ năng phi th ̣ng là t ̣o nên hình ̣ nh v ̣i nh ̣ng thông tin đã có s ̣n. Khi nh ̣m m ̣t, chúng ta không th ̣ nào không th ̣y gì c ̣ ho ̣c th ̣y m ̣t màu đen, ho ̣c nh ̣ng hình thù k ̣ đ ̣, ho ̣c nh ̣ng đ ̣m tr ̣ng. ̣o quan chính là hi ̣n t ̣ng liên quan đ ̣n s ̣ v ̣n hành c ̣a não b ̣, nó c ̣ g ̣ng t ̣o ý nghĩa cho m ̣t hình ̣ nh.

Chiêm tinh, bói toán, nói chung t ̣t c ̣ nh ̣ng d ̣oan ph ̣n l ̣n đ ̣u d ̣a trên hi ̣n t ̣ng ̣o quan. N ̣u b ̣n g ̣p m ̣t tai n ̣n vào ngày Th ̣ Sáu 13 và k ̣t lu ̣n r ̣ng t ̣t c ̣ nh ̣ng ngày Th ̣ Sáu 13 là ngày mang h ̣a hay ngày sui, đó là b ̣n đã dùng ̣o quan đ ̣ suy lu ̣n. Vì s ̣ ki ̣n "Th ̣ Sáu 13 tại h ̣a" trên th ̣c t ̣ không có.

Có nhi ̣u ng ̣i Vi ̣t tránh đ ̣ xa vào nh ̣ng ngày mùng 5, 14, 23. Nh ̣ng h ̣i t ̣i sao h ̣ tránh thì không ai gi ̣i thích đ ̣c. Đây là m ̣t lo ̣i ̣o quan phát sinh t ̣ m ̣t t ̣p quán lâu đ ̣i t ̣ th ̣i phong ki ̣n còn sót l ̣i. Theo Kinh D ̣ch, s ̣ 5 là s ̣ trung cung, t ̣ng tr ̣ng cho đ ̣t và màu s ̣c c ̣a trung cung là vàng. Vì v ̣y ch ̣ có vua, v ̣i t ̣ cách là con tr ̣i, m ̣i có quy ̣n dùng con s ̣ này và màu vàng. T ̣ đó t ̣t c ̣ nh ̣ng gì liên quan đ ̣n con s ̣ 5 và màu vàng ch ̣ dành riêng cho vua, th ̣ng dân không đ ̣c đ ̣ng t ̣i. Và cũn t ̣ đó nh ̣ng ngày liên quan đ ̣n s ̣ 5, 14 (1+4=5) và 23 (2+3=5) đ ̣c xem là nh ̣ng ngày giá l ̣n c ̣a vua, ch ̣ có vua m ̣i có t ̣ cách xu ̣t hành vào nh ̣ng ngày này, th ̣n dân không đ ̣c phép. Lâu đ ̣n thành t ̣p quán, ng ̣i ta c ̣ tránh nh ̣ng ngày này và tr ̣ thành d ̣oan.

Nh ̣ng làm th ̣ nào đ ̣ bi ̣t m ̣t hi ̣n t ̣ng là ̣o quan? ̣o quan là m ̣t ̣o giác và n ̣n nhân không th ̣ phân bi ̣t nó v ̣i th ̣c t ̣. Ví d ̣, m ̣t ng ̣i đang khát n ̣c trong sa m ̣c nhìn

Đoạn

Tác Giả: Nguyán Gia Tháng (Bruxelles)
Thứ Ba, 18 Tháng 10 Năm 2011 04:58

đâu cũng thấy nßc ở trong nhßng cốc đßo và sau khi nhìn thấy chßng năm cốc đßo nßc ở o, đßn cái thß năm mßt i mßt, ngßi đó không tài nào biết đó là cốc đßo hay cốc đßo thßt.

Mßt phßng cách hßu hißu để ngăn chßn sự công phá của ô quan là thay đổi cách nhìn. Chßng hßn khi bßn nhìn thấy áng mây có hình cái đe và bßn nghĩ thß nào cũng có hình cái búa nhß đã thấy thấy trên nhßng lá của các đßng công sự. Nhßng sau đó bßn lại nghĩ áng mây này có hình cái đßng hß cát, cái eo của mßt phß nß hay là ly bia Carlsberg, bßn sẽ không đi tìm cái búa bên cạnh hoàn tất bức họa đe - búa nữa.

Hißn tượng công chßp trong sai lầm cũng gián tiếp đßn đßn đoạn. Đây là một loạt suy luận để tìm nhßng dữ kiện xác minh quan điểm của mình để có phần bác bỏ những hißn.

Ví dụ, bßn biết tai nạn vào mßt ngày Thứ Sáu 13 và thấy thấy trên gißng bßn nhß vißn trong phòng họp của phu thußt. Bßn ôn lại tất cả nhßng ngày Thứ Sáu 13 trong cuộc đời và thấy rằng tai nạn này không phải là tai nạn đầu tiên vào ngày Thứ Sáu 13 trong đời mình. Từ những suy luận đó, bßn tin chắc ngày Thứ Sáu 13 là ngày sui sßo.

Để đánh đổ hißn tượng công chßp trong sai lầm, bßn cần lý luận ngược lại. Khi quyết đoán "Thứ Sáu 13 là ngày sui sßo", để chứng minh điều này là đúng, bßn sẽ kết luận tất cả nhßng ngày Thứ Sáu 13 là sui sßo. Công việc này không đáng tí nào cả (nhßt là với nhßng ngày Thứ Sáu 13 trong tương lai). Vì vậy để chứng minh rằng quyết đoán này sai, bßn cần tìm một ngày Thứ Sáu 13 không có tai nạn là đủ rồi.

Mßt cách tổng quát, khi đßng trình một xác quyết nhßng bßn nghi ngờ giá trị thật của nó, bßn không nên đi tìm những ví dụ xác nhận xác quyết này mà phải tìm những ví dụ chứng minh là nó không xảy ra như vậy. Chính vì vậy mà phương pháp thực nghiệm khoa học ngăn cấm việc xây dựng mô hình của nhßc và buộc phải tìm kiếm những dữ kiện chứng minh sự kiện này sai. Đó là nguyên tắc phần bên trong thí nghiệm khoa học.

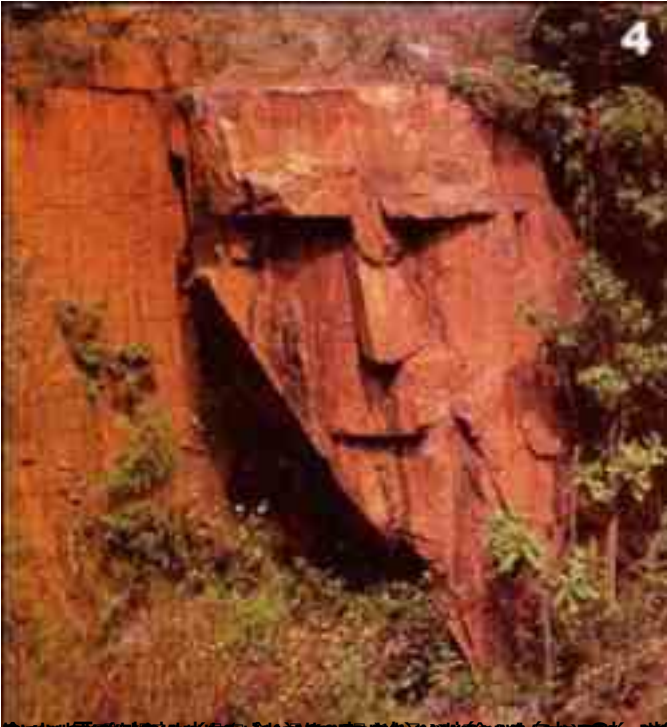

Hình ảnh chụp trên sao Hỏa (Mars)

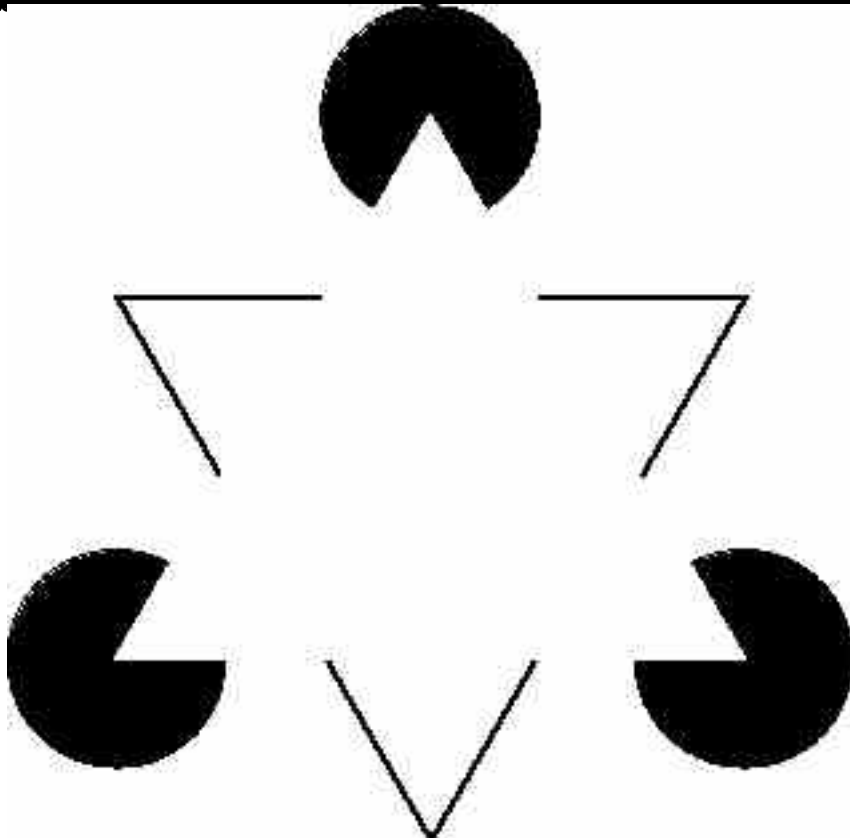
Dị đoán

Tác Giả: Nguyán Gia Tháng (Bruxelles)
Thứ Ba, 18 Tháng 10 Năm 2011 04:58

~~Nguyán Gia Tháng (Bruxelles) 18/10/2011 04:58~~

~~Nguyán Gia Tháng (Bruxelles) 18/10/2011 04:58~~